

IS ELKE SECTIE EEN LERENDE SECTIE? (5)

Naar aanleiding van een workshop die Kees Faber enige tijd geleden heeft gegeven wordt in enkele artikelen een aantal stellingen uitgewerkt. In deze laatste aflevering stelling 4.

Door: Kees Faber

STELLING: OP WEG NAAR EEN LEER-SCHOOL

Het is niet makkelijk om van een school een leer-school te maken en van een sectie een lerende sectie. Een kwestie van lange adem, van de tijd nemen. We hebben de neiging om te vluchten in systemen, formats en/of snelle oplossingen; kortom een vlucht in beheersing en controle. De korte termijn verdringt de lange termijn, de buitenkant overvleugelt de binnenkant, de breedte gaat ten koste van de diepte...

Hoe kunnen we daar wat aan doen? Hoe kan dat proces gestart worden? Ik heb tot slot een paar adviezen voor u.

Stilstaan is vooruitgang

We hollen te veel, nemen niet de tijd om óm te kijken: actie is heel menselijk, geeft een goed gevoel, maar het gevaar bestaat dat je niet meer weet waar je heen holt.

Ga eens even stil staan en laat – als tijdens een mooie bergwandeling – het besef naar boven komen: waar ben ik, wat ervaar ik, wat betekent dit, wat wil ik? En deel dat als het even kan met anderen.

Neem de tijd voor zaken die niet urgent zijn, maar wel belangrijk. Tegenwoordig bestaat het gevaar om vooral aandacht te schenken aan dingen die urgent zijn; als het ook belangrijke dingen zijn, dan is dat prima, maar op een gegeven moment maak je geen onderscheid meer tussen belangrijke en onbelangrijke zaken. Je laat je leiden 'door de waan van alledag' in plaats van te koersen op punten die voor jou belangrijk zijn. Neem de tijd om dat uit te zoeken. Neem jezelf serieus. Niet alleen in je gedrag, je denken, maar ook in je gevoel, je verwachtingen, je ambities, je overtuigingen, je motivatie. Een goede leraar is zichzelf.

Minder opdragen, meer uitdagen

Zoek werk bij de mensen in plaats van mensen bij het werk. Wat heb je als school, wat heb je als sectie aan kwaliteiten in huis? Wat hebben mensen te bieden? Op welke manier kunnen die kwaliteiten tot hun recht komen? Focus eens wat minder op wat iemand niet kan en wil, maar ga op zoek naar wat iemand wel kan en wil. Daag als sectievoorzitter je collega's eens uit; ga op zoek naar – soms onvermoede – talenten die mensen herbergen. Mensen voelen zich dan aangesproken op hun mogelijkheden, voelen zich gewaardeerd. Bij het opdra-

gen van werk – vanuit het management, de sectieleiding – kan de plank flink misgeslagen worden. Iemand die iets moet en niet kan en/of wil levert geen bijdrage aan de kwaliteit van het werk en leert dus ook niet.

Ervaringen van mensen vormen de basis voor leren, maar ze kunnen ook het leren blokkeren. Praktijkkennis kan zich verharden, kan een barrière vormen om te leren. Opdragen versterkt die barrière alleen maar, uitdagen kan de blokkering verkleinen of verzachten.

Creëer randvoorwaarden voor leren

Dit is een advies aan u, maar ook aan uw bazen. Hard roepen 'dat de sectieleden veel meer samen moeten doen en van elkaar moeten leren' werkt niet. Wat wel werkt zijn dingen als:

- ontmoetingsmomenten creëren binnen het rooster
- collega's zo indelen dat ze samen kunnen voorbereiden, elkaar kunnen observeren en nabespreken
- good practice bijeenkomsten houden (uitwisselen van succeslessen bijv.)
- intervisiegroepen stimuleren en faciliteren
- training en begeleiding op het voeren van lerende gesprekken zetten
- proefprojecten organiseren om nieuwe ideeën te concretiseren
- zelf het goede lerende voorbeeld zijn.

Het gaat bijna altijd om de mix van dingen. Intervisiegroepen instellen, maar de deelnemers niet goed trainen en begeleiden draait op niets uit; proefprojecten definiëren, maar ze niet voorzien van tijd en geld frustrereert in hoge mate.

Neem leerlingen serieus

Het gaat in de school uiteindelijk om de leerlingen. Als leraar en sectie stel je je in dienst van het leren van de leerlingen. Dat kan op verschillende manieren (instructie, coaching) maar ik ben er ook van overtuigd dat goed voorbeeld doet goed volgen. Laat als leraar aan de leerlingen zien dat je leert en dat dat nooit ophoudt. Laat ook zien dat je van hen leert en benut de kwaliteiten, energie en talenten van leerlingen om het leren in een klas en op een school te stimuleren. Een leerling kan leraar zijn, een leraar kan leerling zijn. Een leraar hoeft niet altijd het goede antwoord te weten. Betrek ook de leerlingen bij je eigen leerproces door ze bijvoorbeeld te vragen naar

hun mening over de lessen en over jou als leraar; laat zien dat je ze serieus neemt en dat je er wat mee doet. De rol als deskundige wordt aangevuld met de rol als lerende, waarin de mens achter de leraar naar voren komt.

Want, zei Korthagen (de lerarenopleider) kortgeleden niet: *'Meer dan 90% van de kenmerken van de docent zijn persoonlijke eigenschappen die niet specifiek te maken hebben met het beroep van leerkracht'*. Het gaat niet zozeer om wat je bent, maar meer om wie je bent.

TOT SLOT

Vier adviezen, die mogelijk kunnen helpen om op school een betere leercultuur te creëren. Een leercultuur is het tegenovergestelde van een klaagcultuur, waarin de leerlingen klagen over de leraren, de leraren over het management, het management over het bestuur, het bestuur over de overheid, leraren over elkaar enzovoort. In vergaderingen wordt weinig gezegd, in de wandelgangen des te meer en er wordt vooral gefocust op wat er niet goed gaat. Een leercultuur is een cultuur waarin iedereen leert, waarin mensen centraal staan (en niet regels), men moeite doet om de kwaliteiten van mensen tot hun recht

te laten komen, fouten gemaakt mogen worden, feedback aan elkaar gegeven wordt, tijd en ruimte aanwezig is om na te denken en dingen uit te proberen.

'We zijn het kennistijdperk binnengetroten en daarin is leren het nieuwe betaalmiddel. Leren, niet de kennis zelf is van cruciaal belang.'

U had hier beter niet kunnen zijn. Zo ben ik begonnen. U bent blijven zitten, er is iets gebeurd met u en met mij en nu ben ik erg nieuwsgierig wat zo'n verhaal met u heeft gedaan, wat u er van meepakt. Spreek me aan, vertel me wat het opriep. Elke reactie is goed; ook als het langs u heengegaan is of als u er niets mee kunt is het belangrijk voor mij om te weten. Ik wil graag blijven leren.

Ik ben blij dat u er was.

Correspondentie: c.j.faber@pl.hanze.nl

R SCHOLING

STUDIEDAGEN BASISONDERWIJS EN PRAKTIJKONDERWIJS EN CURSUS EHBO

STUDIEDAG BO

Op woensdag 5 november vindt de jaarlijkse studiedag voor het basisonderwijs plaats op de Hogeschool voor sportstudies (HIS) in Groningen. Het programma staat al enige tijd op de site kvlostudiedagen.nl. De workshopbeschrijvingen en het inschrijfformulier treft u daar ook aan. Kosten voor deze studiedag bedragen voor leden 120 euro, voor studentleden 45 euro. Niet-leden betalen 195 euro en studenten 85 euro. U kunt zich via de site inschrijven tot 15 oktober 2008. Deze studiedag levert 6 registerpunten op.

CURSUS EHBO

Voor de op 11 en 18 november 2008 geplande basiscursus 'Levensreddend handelen voor docenten LO' op het bureau van de KVLO in Zeist, zijn nog enkele plaatsen beschikbaar. Cursustijden zijn van 14.00-20.00 uur. Meer informatie kunt u vinden op www.kvlo.nl/scholing. Opgave via corry.dijkstra@kvlo.nl. Deze cursus levert 12 registerpunten op.

STUDIEDAG PRAKTIJKONDERWIJS

De studiedag Praktijkonderwijs wordt op 26 november in Rijssen gehouden. Gastheer zijn Scholengemeenschap Reggesteyn en netwerk Enschede.

Titel: 'Kijk op ieder kind'.

Deze dag staat de leerling centraal met handvatten voor goed bewegingsonderwijs. We willen specifiek ingaan op pedagogische en didactische aspecten binnen de lessen bewegingsonderwijs, passend bij de leerlingen in het praktijkonderwijs. Wat beweegt ze en wat hebben docenten bewegingsonderwijs nodig om dit te stimuleren? Vooral het uitwisselen van ervaringen zal veel aan bod komen.

De inschrijving verloopt via de site. Voor de inhoud van het programma en een beschrijving van de workshops zie:

www.kvlostudiedagen.nl

Deze studiedag levert 6 registerpunten op.